

Trygg og framtidisretta

Kartlegging
bevaring og
videreutvikling

Time kommune

1. Forord

I dette fagnotatet er det fokus på hvordan Bryne sentrum bør utvikles og fortettes med utgangspunkt i at det særegne og ”røttene” til byen danner grunnlaget. Ved å trekke det unike og de lokale kvalitetene med, sikrer en at Bryne blir en by med særpreg og ikke en anonym plass.

Ifølge planprogrammet skal planarbeidet innenfor temaet «Bevaring og videreutvikling» svare på følgende problemstillinger:

Problemstillinger:

Kva er Bryne sentrum sin kulturhistoriske eigenart og identitet?

Korleis kan byen sine kulturhistoriske verdiar inkluderast i ein overordna visjon for sentrumsutviklinga?

Kva bygg er det som er viktige for byen sin silhuett og opplevinga av bylandskapet?

I fagnotatet er det tatt utgangspunkt i at Kulturminneplanen innarbeides i revidert sentrumsplan. Dette fagnotatet gir derfor en oversikt av de bevaringsverdige bygg og anlegg i sentrumsplanområdet slik de er kartlagt og prioritert i Kulturminneplanen 2008-2019. Hus og anlegg som er sikret vern ved regulering med hensynssone bevaring, høyt prioriterte kulturminner, samt prioriterte bygg og anlegg er omtalt. Nedunder er disse objektene kort beskrevet og vurdert etter hvilken grad en ved utvikling av kvartalene bør/skal ta hensyn til disse bygningene og bygningsmiljøene.

Tabell 1 viser oversikt over bygninger og anlegg som er oppført i Kulturminneplanen som bygninger som er regulert til «Spesial område bevaring» (Vedlegg 2, del 1 E) eller står oppført i Kulturminneplanen som «*Høyt prioriterte kulturminner frå nyere tid*». «Høyt prioriterte kulturminner fra nyere tid» kan være bygninger og anlegg i verneklasse SEFRAK A (Vedlegg 2-del 2.1.) eller bygninger og anlegg som står på «Kommunalt prioritert liste» (Vedlegg 2, del 2.2)

For bygninger og anlegg som er regulert til spesialområde bevaring (SOB)/hensynssone bevaring, eller er omtalte på listene 2.1 og 2.2,

gjelder det spesielle bestemmelser. Det sikres det at det ikke kan settes i gang arbeid som medfører riving eller vesentlig endring av fasade, før det foreligger en godkjent reguleringsplan eller byggetillatelse fra Time kommune. Alle tiltak som medfører krav om plan eller tillatelse for bygg og anlegg i tabell 1, skal vurderes særskilt med vekt på verdi som kulturminne:

Kulturminneplan 2008-2019:

§ 2.1 Generelt

For bygg, konstruksjonar, anlegg og andre kulturminneobjekt som er omtalte i Vedlegg 2, Del 2, avsn. 2.1 og 2.2, til Kulturminneplan for Time 2008 – 2019 kan det ikkje setjast i gang arbeid som medfører riving eller vesentleg endring av fasade før det ligg føre godkjent reguleringsplan eller byggeløyve frå Time kommune.

Alle tiltak som medfører krav om plan eller løyve som omtalt ovafor for bygg eller anlegg omtalt i Vedlegg 2, Del 2, avsn. 2.1 og 2.2, under "Høgt prioriterte kulturminne i Time" skal vurderast særskilt med vekt på verdi som kulturminne.

Ved byggesaksbehandling av saker som gjeld bygg i nemnte avsn.2.1 og 2.2, skal saka sendast til kulturminnenemnda og fylkeskommunens kulturavdeling for uttale.

§2.2 Bygg i regulerte område

Det er ikkje tillate å rive bygningar som i reguleringsplan er regulerte til spesialområde bevaring.

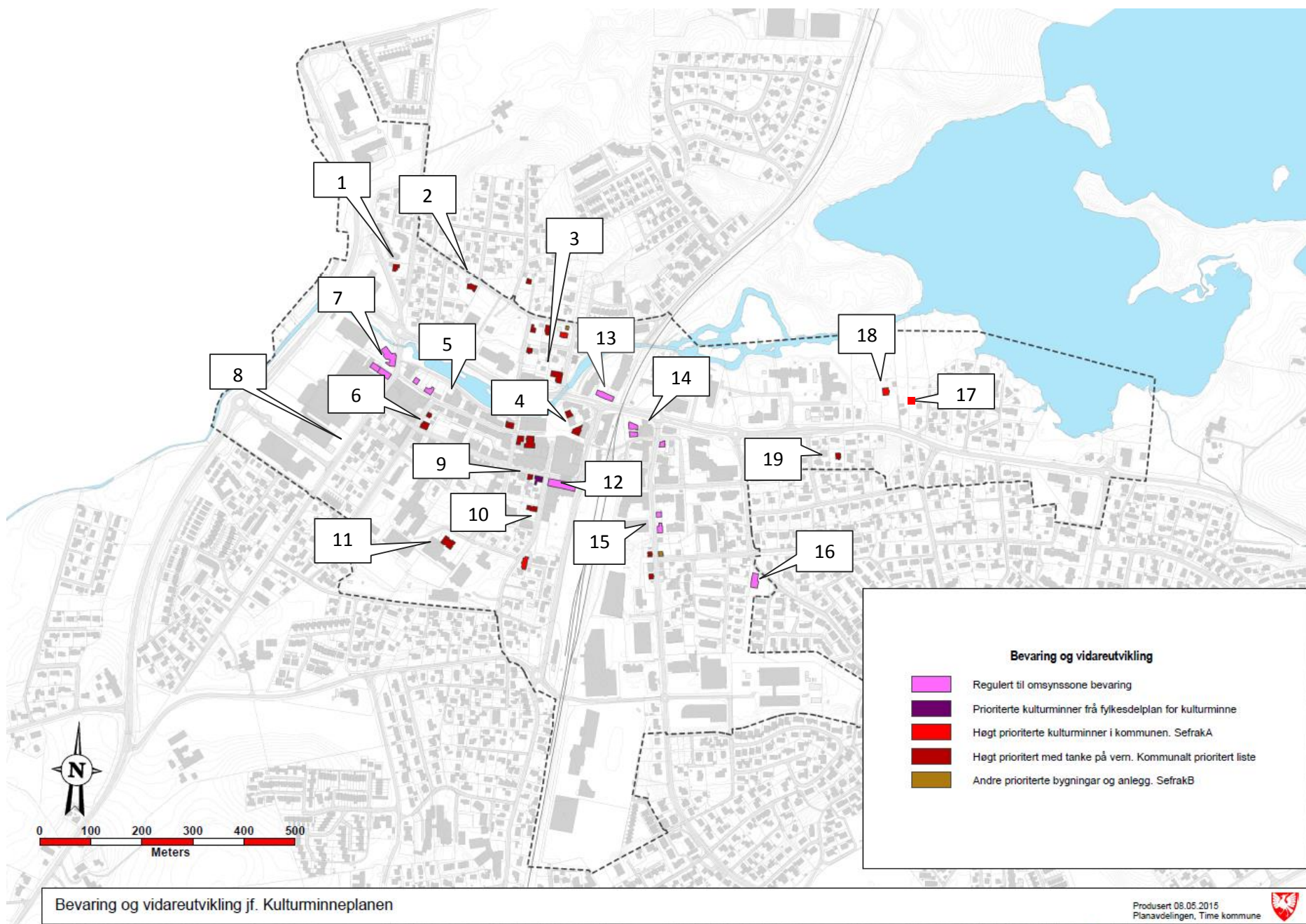
Bygningar som er regulerte til spesialområde bevaring, skal ikkje endrast vesentleg på eksteriøret. Bygget si hovudform, grunnflate, møne- og gesimshøgder samt takform skal oppretthaldast.

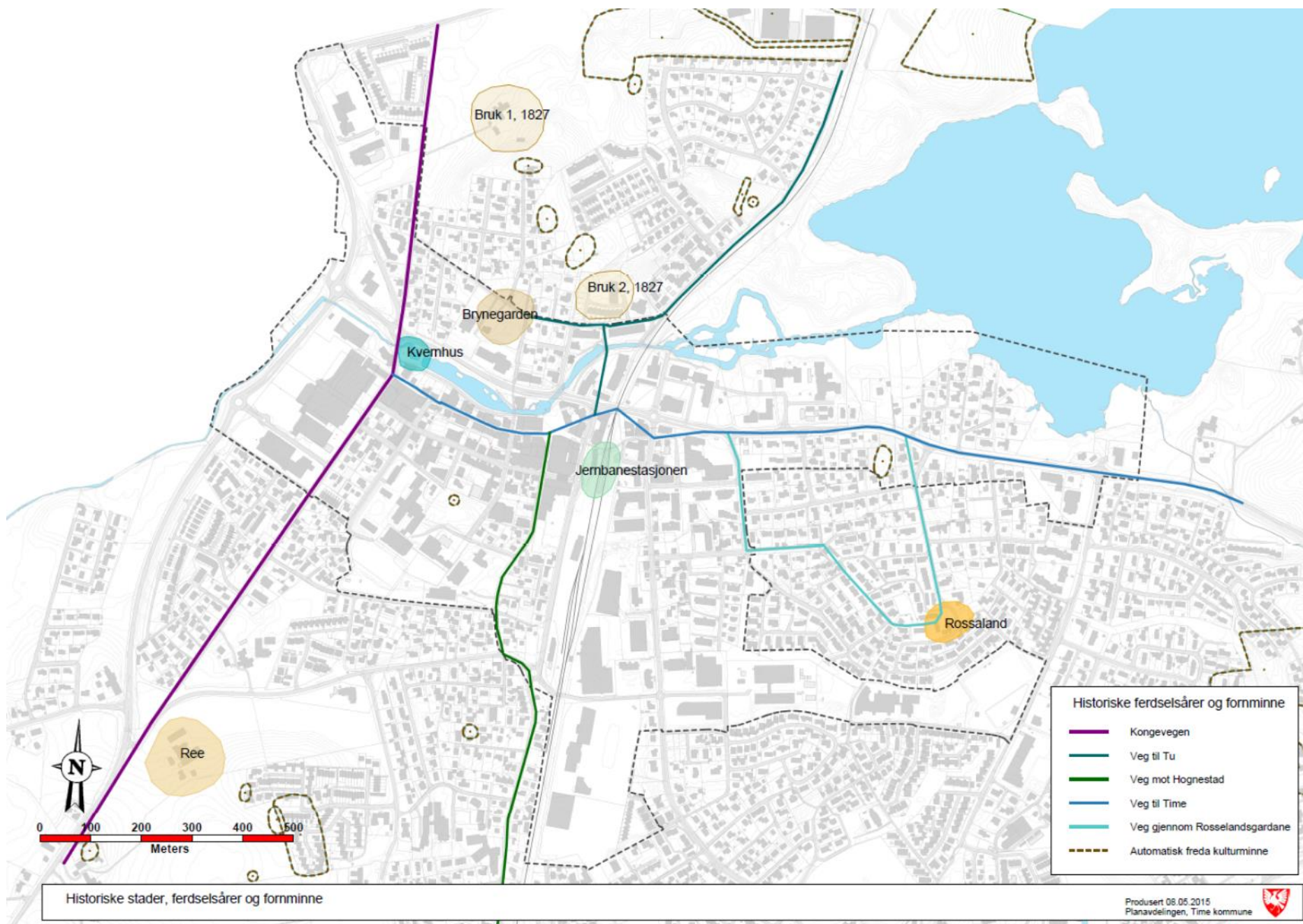
I område/eigedomar regulert til spesialområde bevaring tillates ikkje fortetting. Andre tiltak (uthus/garasjar og liknande) skal tilpassast områdets karakter. Eventuelle tilbygg må tilpassast og vera underordna den verna busetnaden med omsyn til utforming

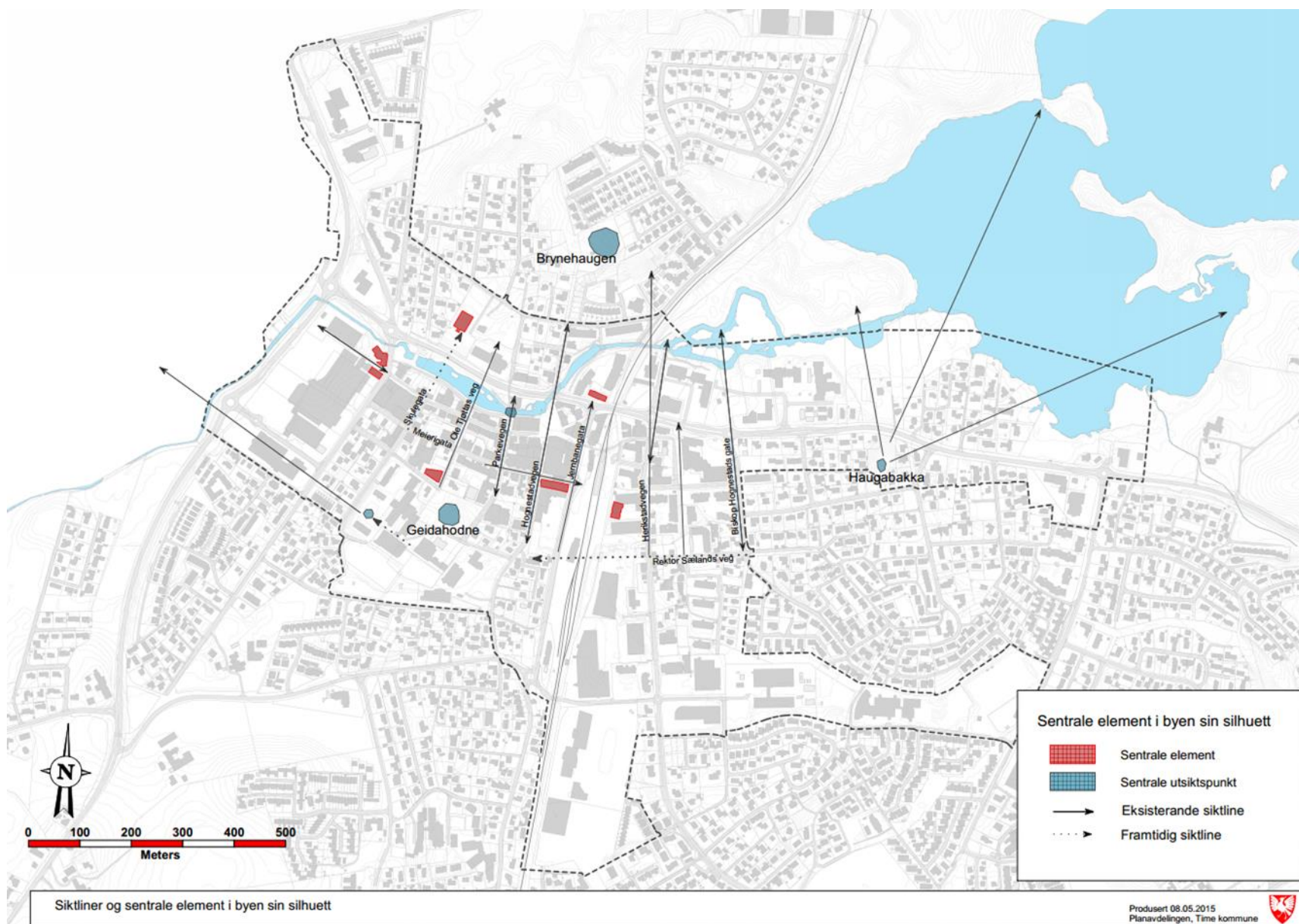
I tillegg har Kulturminneplanen identifisert «Andre prioriterte bygninger og anlegg» (Vedlegg 2, del 3) – disse har status SEFRAK B og sentrumsplanen 2007-2015 sier at disse skal vurderes ved søknadspålitlige tiltak. Disse har samfunnsverdi, men en må likevel akseptere at eiendommene også skal være formålstjenlig og til nytte for eieren sin interesse.

Tabell 2 viser, i tillegg til oversikten i tabell 1, andre bygg og anlegg som er vurdert som bevaringsverdige, men som ikke er omtalt i Kulturminneplanen. Bygg og anlegg i denne oversikten er omtalt i gjeldende sentrumsplan og vises der på temakartet «Registreringskart bygningsvern». Dette er nyere bygg og miljø som en ser som interessante å ta vare på. Registreringskartet peker samtidig hvor bygningene samlet danner miljø. Temakartet er ment å kunne nyttes som en «Vær varsom» - plakat ved plan og byggesaker. Målet med registreringskart for bygningsvern er å sikre en evaluering av disse registrerte bygninger og miljøer i plan og byggesaker, samt, synliggjøre dannelsen av miljø.

Tabell 3 viser bygningsmiljøer som dannes av flere bevaringsverdige bygninger nevnt i tabell 1 og tabell 2 og på grunn av at de står samlet er viktig i byutviklingssammenheng og etter en faglig vurdering bør tas et ekstra hensyn til i valg av kvartaltypologi..

2. Hva er Bryne sentrum sin kulturhistoriske egenart og identitet

For å sikre at Bryne sin historie skal være gjenkjennbar i de fysiske omgivelsene, må det i tas hensyn til verneverdi- og status. Det har vært en sterk utvikling og transformasjon, og mye er endret eller gått tapt. Å ta vare på en del av den fysiske historien er både et lokalt og et nasjonalt ansvar, jf. St. meld. Nr. 21 (2004-2005), «Leve med Kulturminner». Denne stortingsmeldingen satte opp Nasjonalt resultatmål om at *«det årlige tapet av verneverdige kulturminner og kulturmiljøer som følge av fjerning, ødeleggelse eller forfall skal minimaliseres, og skal innen år 2020 ikke overstige 0,5 % årlig»*. I Bryne er tapet målt i perioden 1992 -2013 høyere, og det er derfor viktig at gjenværende viktige bygg inngår som en ressurs i den videre veksten.

Bryne sentrum har de siste 120 årene hatt et kompakt og avgrenset sentrum. Ny utbygging og fortetting skal bygge videre på kvartals- og gatestrukturen etablert i byens første regulerings-plan vedtatt i 1898, vist i reguleringsplan fra 1914. Storgata sitt småskala preg skal beholdes og forsterkes, og hensynstas i ombygging og i nye prosjekter. Nybygg skal tilpasses eksisterende bebyggelse og topologi, og det må stimuleres til vern og vedlikehold av den gjenværende verneverdige bebyggelsen. Det må sikres et samspillet mellom gammelt og nytt, hvor nytt arkitektonisk formspråk tilfører byen estetiske og opplevelseskvaliteter, samtidig som den synliggjør og bygger på en forståelse for byens kulturhistoriske verdier og karaktertrekk.

Bryne sin historiske utvikling har fotfeste i byens status som stasjonsby med tilhørende næring og forretningsvirksomhet, nyskapning og innovasjon i industrien, samt som skolesenter. De ulike funksjonene har hatt en viktig rolle i utviklingen i regionen, og har gitt byen flere identitetsskapende og særpregede bygningsmiljø.

I vestre del av Bryne, ved porten til sentrum ligger *Kaizersplassen*, navngitt etter Bryne sitt kjente rockeband. Plassen viser en viktig del av byen sin industrihistorie, og er i dag en kulturarena. Bryne mølle og kornmottak er gode eksempler på industriarkitekturen, og gir karakter og særegenhet til plassen. Området ligger tett på Smiå og Solhaug i Storgata, og sammen danner bygningene et unikt miljø som forteller om både hverdagsliv og industrihistorie. I løpet av det neste året vil ungdommen få et nytt møtested i forlengelsen av det gamle sekkelageret, og byens innbyggere vil få tilgang til et nytt oppgradert byrom. Plassen og bygningsmassen danner derfor et godt eksempel på vern gjennom bruk, og vil være et spennende eksempel på å trekke historien inn i nåtid og fremtid.

I østre del av *Solhøgda* er den eldste nåværende villabebyggelsen på Bryne bevart. Bebyggelsen står fram som et helhetlig og samlet kulturmiljø, med frodige hager og større verdifulle trær. Det har stor miljø- og opplevelses verdi, samt en historisk og arkitektonisk verdi. Kvartalet er delvis preget av forfall, men kan relativt enkelt rehabiliteres. Tilbakeføringsverdien er stor. Området gir en kvalitet til Serigstad-kvartalet samt nytt boligområde ved siden av Bryne kirke, og er med på å gi byen karakter og opplevelsesverdi.

Jernbanekvartalet innehar byens kollektive knutepunkt, og har vært senter for oppblomstringen av handels- og industrivirksomhet. Etableringen av jernbanen i 1878 ble en sentral faktor for Bryne sin vekst. På Bryne bodde det på denne tiden 35 personer, av totalt 2400 innbyggere i hele kommunen. Ovenfor finner vi på hver side trekantkvartalet med handel og forretningsvirksomhet, samt «Grand hotell», tidligere hotell, kafe og butikklonale. I nordenden av gaten, mot Arne Garborgs veg ligger den eldste industribygningen i stasjonsbyen, omtalt som «Holmen» og «Brynediamanten». Jæderens Uldvarefabrik ble etablert her, og var i drift mellom 1896- 1928. Bygget var en del av flere industribygg som kom i Serigstadfamiliens eie fra 1938, med jordbruksredskaps-fabrikk og støyperi. Området rundt er transformert til boligbebyggelse, men «Holmen» med pipe står igjen.

Den gamle *meieribygningen* ovenfor jernbanen er tegnet av arkitekten Lars Krogseth frå Oslo. Den bevaringsverdige meieribygget er fra 1939, og ble utvidet i 1948. Krogseth tegnet flere av datidens meieribyg, blant annet Vor Frue Meieri i Stavanger, som i dag huser Arkeologisk museum. Meieriet var en sentral aktør for fremveksten av industrien i byen, og ble samtidig en av de viktige utdannings-institusjoner for kvinner. Fabrikkippen er fra det opprinnelige meieranlegget fra 1898, og er en viktig del av byens silhuett. Meieriet innehar arkitektoniske kvaliteter hvis bygget blir tilbakeført, og er i tillegg et signalbygg for Bryne, både fra industri- og skolehistorien.

Oversiktsbilde som viser Trekantkvartalet sett fra øst i 1957

Trekantkvartalet ved torget består av bebyggelse fra perioden 1918 til 1965. Det var et knutepunkt for foredling og salg av mat, samt at hovedveien gikk tvers igjennom kvartalet. Eksempel på næringer var blomsterbutikk, slaktere, baker, kolonialbutikk, møbelforretning, entreprenørforretning og egghandler. Bygningene danner den opprinnelige trekantformede kvartalstrukturen. Det tidligere slakthusbygget er i dag et åpent rom, som har ubenyttet potensiale til å bli opparbeidet og tilrettelagt for opphold. Denne mulige møteplassen har både et godt lokalklima, med gode sol- og vindforhold, samt en særegen bygningsmasse som kan danne grunnlag for nye service-næringer. Store deler av *Storgata* har beholdt det opprinnelige gate-løpet. Handlegata oppleves som en bygata med småhus-bebyggelse i en mosaikk fra ulike perioder. Bebyggelsen varierer i materialbruk, farge, høyder og volum, men det danner et helhetlig miljø med kvartalbebyggelse og med byggehøyde på 2-3 etasjer. I tidligere planer for gateløpet var det en begrensning på to etasjer for sørsiden av Storgata, for å sikre sollys ned i gågata. For å sikre sollys ned på gatenivå, er det derfor viktig å sikre en småskala-bebyggelse på sørsiden av gateløpet, og sikre åpningene som knytter grøntområdet på Geidahodne med Bryneåna. Det er noen få trehus bevart, men innføringen av murtvang for i sentrum i 1953 har bidratt til at bygninger etter denne perioden er oppført i mur, tegl og betong.

I SWOT analysen kom det innspill fra byens innbyggere om at byens størrelse og kompakte sentrum var et positivt trekk. Samtidig ble det gitt innspill på at sentrum var i ferd med å miste noe av egenarten, på grunn av rivning av bygg som tilførte byen identitet, og det ble kommentert en manglende sammenheng mellom gammelt og nytt. Et av innspillene som kom inn på sentrumsplankontoret i Storgata, oppsummerer i stor grad intensjonen med å sette kulturminneverdiene inn i et byutviklingsperspektiv;

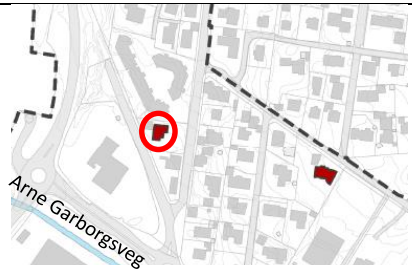

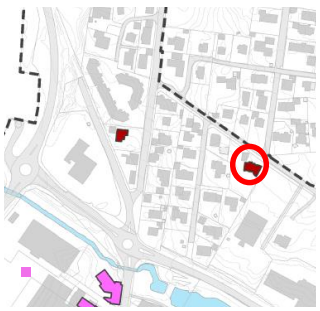
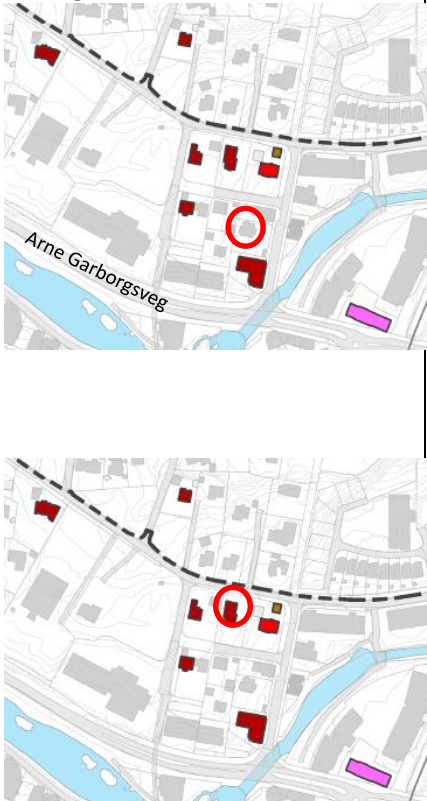
Oversiktsbilde fra 1957 som viser Storgata og Meierigata sett fra sørøst

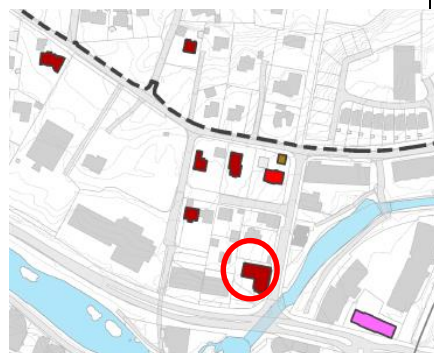
«Bryne må ta vare på sin særegenhet med verdighet». Enkelto objektene har verdi, men vern og vedlikehold er i dag en utfordring. For å sikre en helhetlig vernepolitikk, må de historiske verdiene forstås i en større og langsiktig sammenheng, og gis en rolle som aktører i en sosialt bærekraftig byutvikling.

3. Hvordan kan byen sine kulturhistoriske verdier inkluderes i en overordnet visjon for sentrumsutviklingen?

Viktige bygninger og bygningsmiljø er sammen med blant annet veistrukturen og grøntstrukturen faktorer som ligger til grunn i valg av kvartaltypologi. Bygg og anlegg som bør vurderes bevart på bakgrunn av historisk eller miljøverdi er derfor lagt inn i egen oversikt. I tabellene er det med en fargekode gitt en anbefaling i hvilken grad bygningene og anlegg bør vektlegges i videreutvikling av kvartaltypologi. Fargen rød betyr at det skal velges en kvartalstypologi som viser at det tas hensyn til denne bygningen. Dette er bygninger som er gitt hensynssone bevaring og «Høyt prioriterte kulturminner», inklusiv verneklasse Sefrak A. Fargen oransje betyr at en bygning er viktig men at den gir mindre sterke føringer for valg av typologi.

	Bygg oppført i Kulturminneplanen Oversiktskart av objekt/miljø	Illustrasjon/foto	Beskrivelse	Grad av føring for valg av kvartals- typologi
1	 A map showing a street layout with a red circle highlighting a specific location. The street is labeled 'Arne Garborgsveg'.	 A photograph of a modern, multi-story building with a light-colored facade and large windows.	Ingelin Bolighus i funksjonalistisk stil, gnr. 1/243. Bygd av Olav Garborg i 1935. Høyt prioriterte kulturminner Kommunalt prioritert liste	

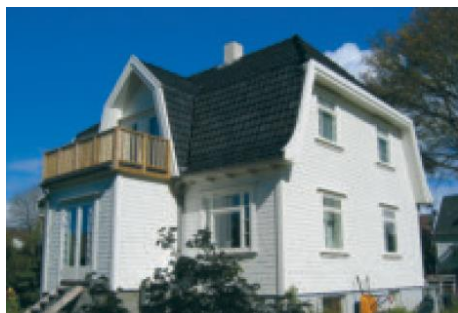
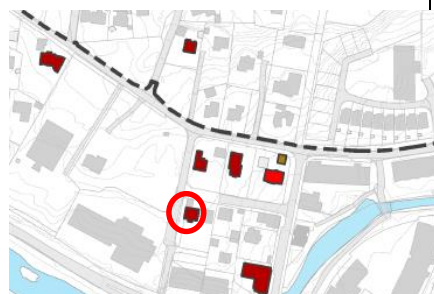
2			Storåker Bolighus på Brynehaugen, gnr. 1/227, på vestsiden av nytt utbyggingsområde. Mansardtak. Bygd i mur i nyklassisk stil 1928 av Rasmus Garborg. Høyt prioriterte kulturminner Kommunalt prioritert liste	
3	Solhøgda 	 	Elverhøy - Haugstads huset. Torggata 6, gnr/bnr 1/123. Bygget ca. 1915 i sveitser/jugendstil. Elverhøy bygget som disponentbolig for Jæren uldvarefabrikk. Høyt prioritert kulturminne. SEFRAK A. Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø. Forslag om hensynssone bevqaring utgikk i foregående sentrumsplan, og høsten 2014 vedtok LOK at boligen kunne tillates flyttet. Solheim, gnr. 1/134. Bolighus i sveitserhusstil fra 1910-1912. SEFRAK A Fikk Kulturvernprisen i 2007. Var foreslått båndlagt i gjeldende plan, men dette er ikke fulgt opp Høyt prioritert kulturminne, Kommunalt prioritert liste Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.	

Brynevang- Festiviteten, gnr. 1/218, bygget av Brynes Vel i 1926. Var tidligere kino og festlokale, og huset i dag Solberg elektriske. Det er gjort fasadeendringer som har endret uttrykker, men det er potensiell tilbakeføringsverdi.

Høyt prioritert kulturminne
Kommunalt prioritert liste.

Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.

Natvighuset, gnr. 1/206, bolig bygget i perioden 1919-1920. (Nyklassisisme)

Høyt prioritert kulturminne,
Kommunalt prioritert liste

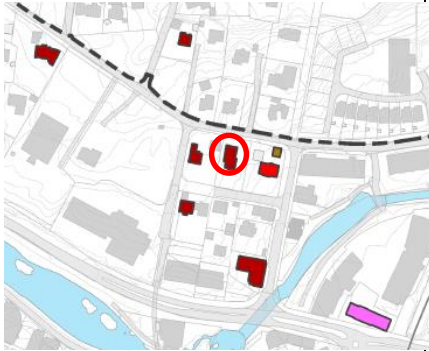
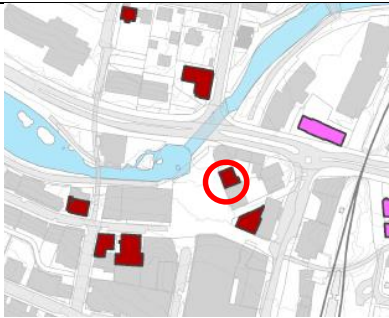
Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.

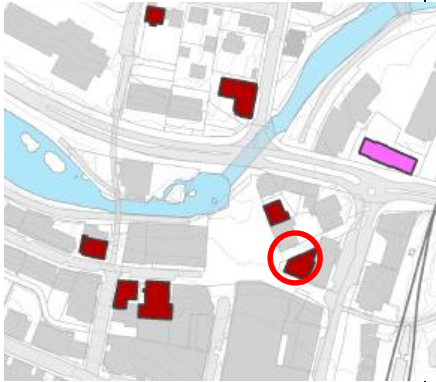
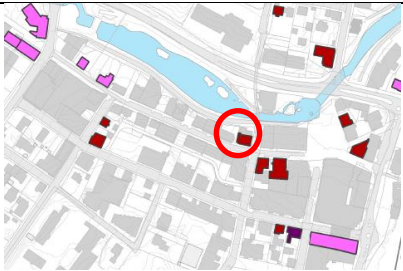
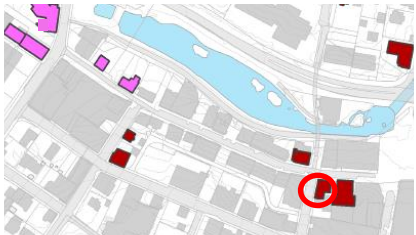

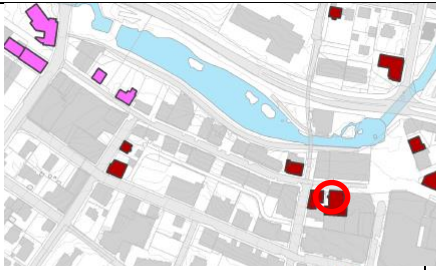
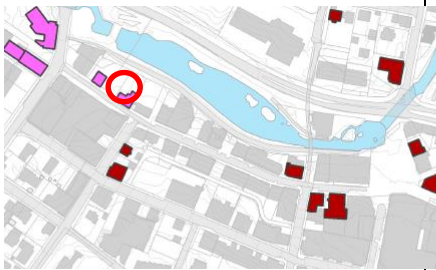
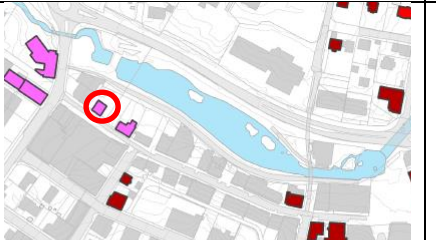
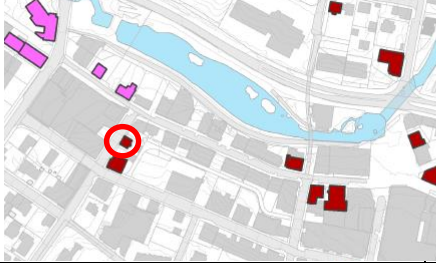
Norderhov - Dahlhuset - bolighus i Solhøgda, gnr. 1/178 . Ligger i ytterkant av kvartalet som danner kulturmiljøet, mot det nye utbyggingsområdet. Byggeår er ukjent.

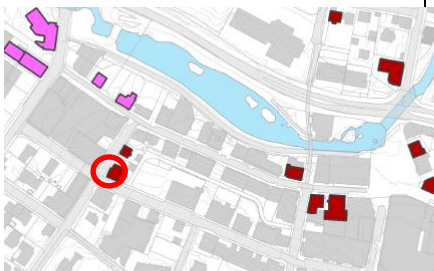
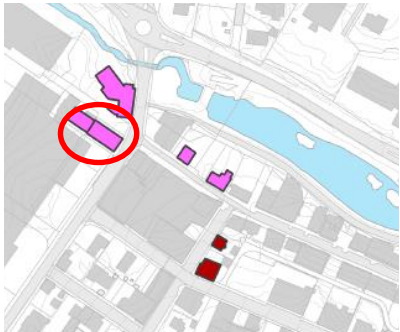
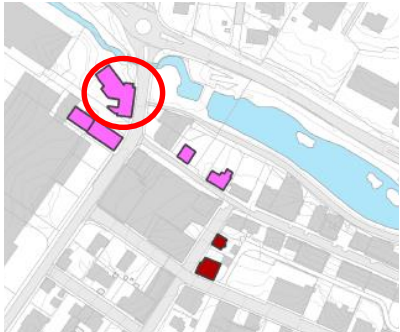
Høyt prioriterte Kulturminner,
Kommunalt prioritert liste

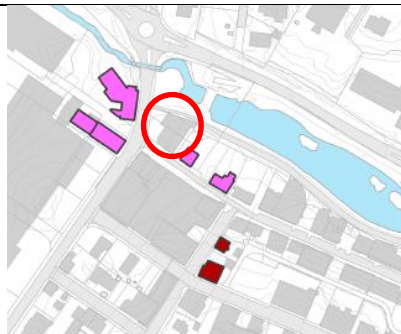
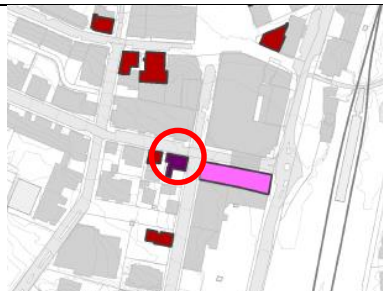
Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.

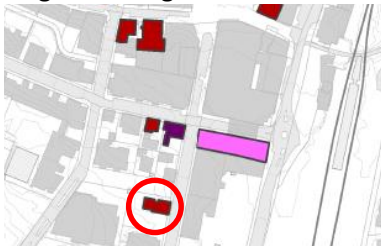
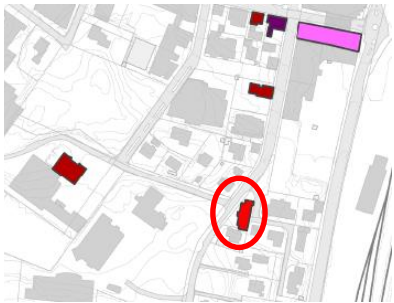
			Brynevoll - Haugehuset i Solhøgda-kvartalet, gnr. 1/177. Står mellom Norderhov og Solheim. Bygd ca 1920. Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.	
4	Torget			
			Torget 3. Forretnings- og bolighus på Torget, gnr. 1/196 , bygget i 1918 av Tor Ree. Huset er en del av et opprinnelig trekantkvartal, som tidligere fungerte som et cluster for foredling av råvarer og handel knyttet til mat. I dette bygget var det tidligere slakterforretning. Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.	

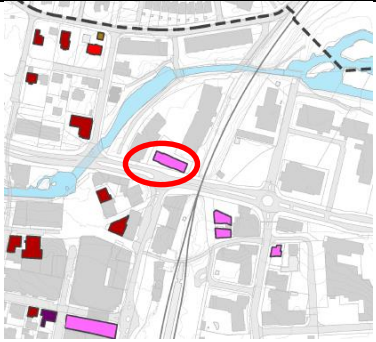
			«Eiden». Forretnings- og bolighus i Bryne sentrum, gnr. 1/9 på Bryne torg. Funksjonalisme. Bygget i mur i 1910, og er en del av trekant-kvartalet. "Eiden på Torget" var i mange år kolonialbutikk, med bakeri og lager. Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.	
5	Storgata			
			Målfridstua- Kjos-Hansen-huset – gnr.1/42, bygget av doktor Peter Kjos-Hansen i 1938. Det var opprinnelig legekantor i første etasje og bolig i andre etasje. Huset er om- og påbygt til restaurant og utested, men står i dag tomt. Deler av den opprinnelige uttrykker er ivaretatt, særleg andre etasje, samt loft og tak. Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste	
			Kårhaug-- forretnings- og kontorlokale i Storgata, gnr. 1/98. Huset ble bygget i 1898, og tidlegere eier var Erlands Maskin. Har butikk i første etasje og bolig i andre etasje. Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste	

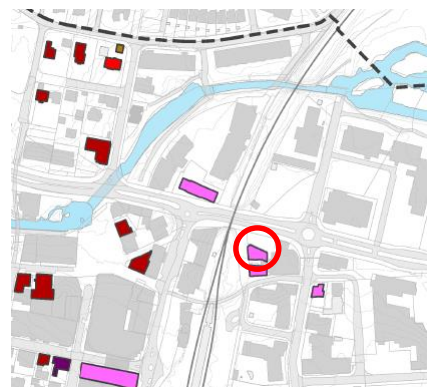
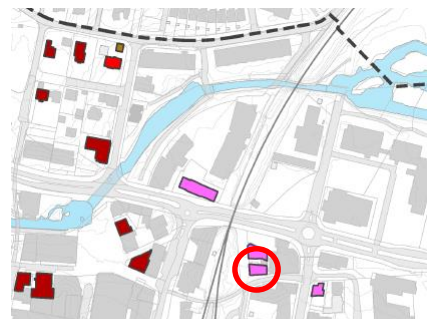
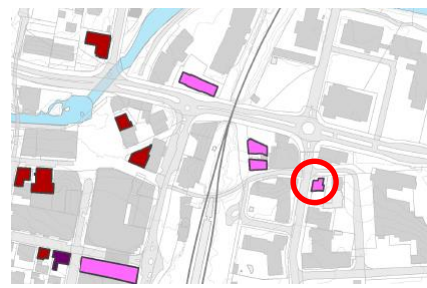
			Bellesenuset Forretnings- og bolighus, gnr. 1/24. Bygget i laftet tømmer i 1898, men er senere påbygd og endret. "Bellesenuset" er en del fra det eldre gatebildet på Bryne. Har hatt malerforretning, klesforretning, sportsforretning og reisebyrå. I dag er det butikklokaler på gateplan og bolig i andre etasje. Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste	
			Smiå, gnr 1/28, Storgata 35. Tidlegare bustadhus og smie. Regulert til hensynssone bevaring	
			Solhaug - bolig- og forretningshus ved siden av Smiå, gnr. 1/97. Ble bygget i 1918 av tannlege Vagle. Sveitserstil. I bestemmelsene for plan 427.00, Områdeplan for sentrum vest, åpnes det opp for å flytte huset innenfor eiendommen, nærmere Smiå . Regulert til hensynssone bevaring	
6	Øgårdsbakken			
			Sørli - bolighus i Øgårdsbakken, gnr. 1/189 ble bygget i 1919 og Huset ligger i Skolegata, like ovenfor Storgata, og er at få eldre hus i sentrumskjernen som har hage og grøntareal rundt. Med stall. Det var tidligere lukket med gjerde rundt. Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste	

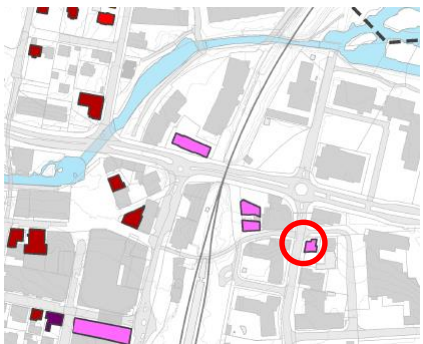
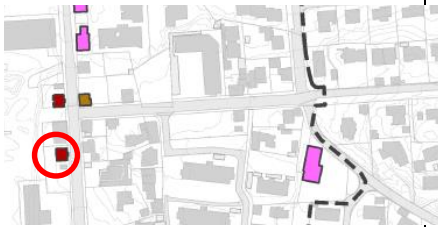
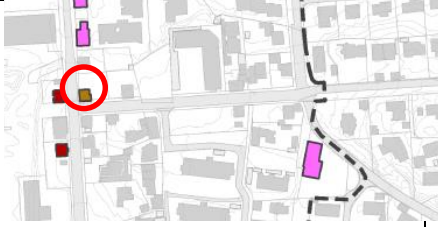
			Nedre Dalheim -- Sælandshuset, gnr.1/154. Huset ble bygget i 1920, og står i krysset Meierigata- Skolegata like ved siden av Sørli. Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste	
7	Kaizersplassen – industrihistorien			
	 	 	Kornmottak - Rogaland Felleskjøp - Reevegen 1, gnr 1/180. Bygd 1933., Regulert til hensynssone bevaring. Bryne Mølle - industribygning i Bryne sentrum, gnr. 1/179. Tidstypisk industriarkitektur fra 1929. Monumentalt bygg med enkle, rene linjer og klassisistiske detaljer i eksteriøret. Autentisk grunnform, delvis også -plan. Det var drift her frem til 1970. Bygget ble overtatt av Time kommune i 1989, og siden 1995 har det vært aktiviteter knyttet til kultur og galleri. Mølla er SEFRAK A registerert Regulert til hensynssone bevaring.	

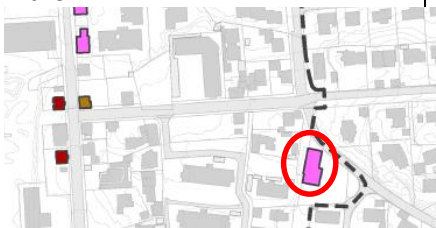
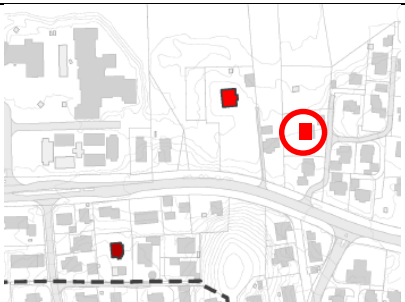
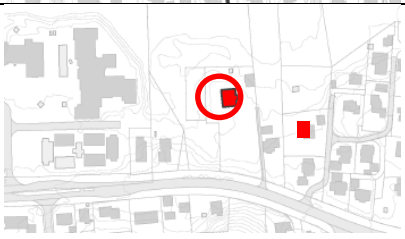
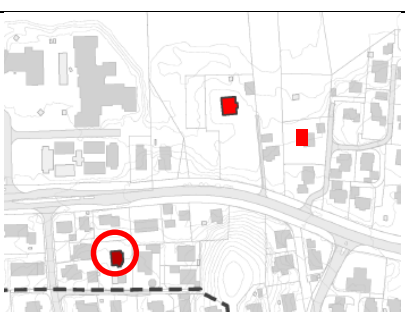
			Storgata 41, "Bolmehuset", gnr. 1/241. Bygget i 1934. Opprinnelig bensinstasjon, verkstad og smørehall, med bolig i 2. etasje. Senare forretningsbygg med kontor i 2. etasje. Sto oppført under «Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste i Kulturminneplanen». Det ble vedtatt åpnet for å flytte/rive huset i plan 427.00, og hensynssone bevaring ble tatt ut.		
8	Revegen				
9	Meierigata			I øst ligger er det i dag bevart et mindre kvartal med småskalabebyggelse i tre og med saltak, avgrenset av Hognestadvegen og Parkvegen. Trehusbebyggelsen er fra perioden 1900- 1924, og innehar et SEFRAC A hus, to bygg registrert som SEFRAC C (miljøverdi), i tillegg er to hus registrert på Kommunalt prioritert liste i Kulturminneplanen. Det tidligere Frelsesarmeen, 1/131 sto tidligere på KPL. I søndre del av delområdet er det ny blokk bebyggelse som grenser fint opp mot Geidahodne. Vestre del av delområdet har en miks av bebyggelse fra perioden 1950- 2013.	
			Norabakken , gnr. 1/141, kjent som apoteket Viben fra 1920. Bygget har en nær autentisk grunnform, og er en blanding av klassisisme og sen-barokk. Huset ble restaurert i 1970. Prioritert kulturminne i Fylkesplan for Kulturminner. Registrert i Kulturminneplanen som høyt prioritert kulturminne. SEFRAC A. Del av bevaringsverdig miljø.		

			Oppheim, gnr. 1/99. Bolighuset fra begynnelsen av 1900 tallet. Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste Del av bevaringsverdig miljø.	
10	Hognestadvegen 		Østerlide, gnr. 1/112, omtalt som «Gundersenhuset» i kulturminneplanen. Huset fra 1911 er idag bolighus, og har tidligere vært dyrlegebolig og hatt atelier i førsteetasje. Høyt prioriterte Kulturminner, Kommunalt prioritert liste	
			Solvang - kjent som 1900 huset - skolehus i Bryne sentrum, gnr. 1/71. Det var Brynes andre skolehus bygd i 1900 (det første var "Barkved-huset"), og har stor grad av autenticitet. Huset er oppført i tre, og har en symmetrisk fasade med spissgavl over inngangspartiet. Det er oppført et nyere tilbygg. Eies i dag av Time kommune, og benyttes av ulike lag og foreninger. Var foreslått båndlagt i gjeldende plan, men dette er ikke fulgt opp. Høyt prioritert Kulturminne SEFRAK A registrert.	

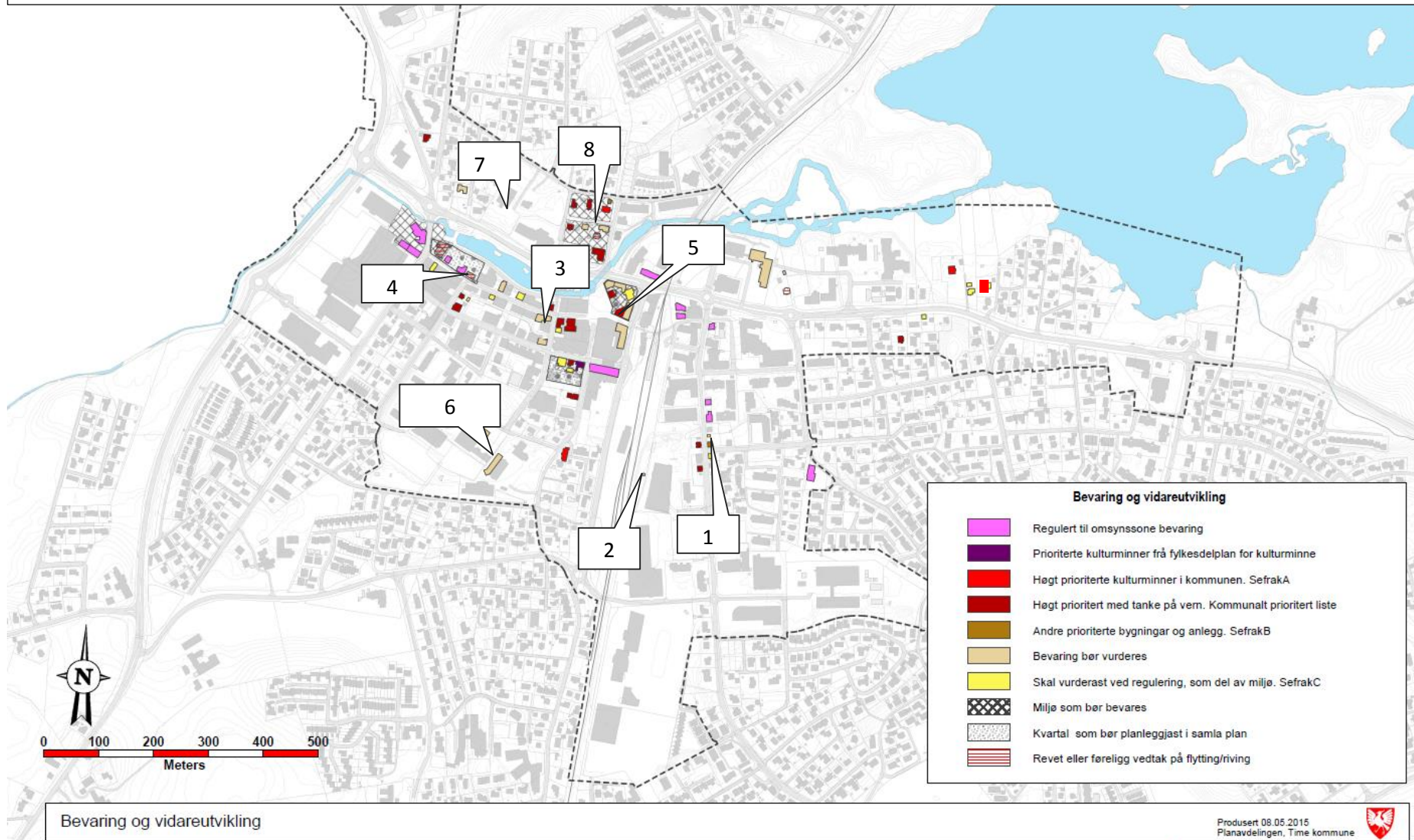
11	Geidahodne			
			Steinbakken bygget i 1947. Gnr. 1/290. I 1946 flyttet gymnaset inn i nybygget som ble ferdigstilt under krigen. Staten tok over Rogaland Lands gymnas i 1947, og endret navnet til Rogaland offentlige Lands gymnas. Bryne videregående skole flytter ut sommeren 2015, og det er planlagt at kompetanse knyttet til språkopplæring skal inn. Kommunalt prioritert liste, og foreslås gitt vern hensynsone bevaring.	
12	Jæren Meieri			
			Tidligere Jæren Meieri med pipe, gnr 1/62, ligger i Jernbanegata 13, Bryne. Den gamle meieribygningen er tegnet av arkitekten Lars Krogseth fra Oslo. Den bevaringsverdige bygningen er fra 1939, og ble utvidet i 1948. Fabrikkpipen er fra det opprinnelige meierianlegget fra 1898. Regulert til hensynszone bevaring.	
13	Serigstadkvartalet			
			Holmen, gnr. 1/53 -Ble bygget som del av industribyggene til Jæderens Uldvarefabrik i 1896, og ble modernisert i 1948. Bygget var i Serigstadfamiliens eie som jordbruksredskaps-fabrikk og støyper i fra 1938 til det ble solgt i 2004. Holmen er eldste industribygning i stasjonsbyen. Da området ble transformert til boligbebyggelse, ble det i Serigstadparken tatt hensyn til det bevaringsverdige miljøet i Solhøgda. Sefrak B Regulert til hensynszone bevaring.	

14	Hetlandskvartalet			
			Nerdal, - bolig- og kontorbygg i Bryne sentrum, gnr. 1/173. "Haualandshuset", etter tidligere eiger, ble bygget i 1918, tegnet og oppført av byggmeister Reier Time. Har vært bolig, frisørsalong og kafe, nå kontor og utleiebolig. Bygget er restaurert av Reier Carlsen, som mottok Kulturvernprisen 2003. Regulert til hensynssone bevaring.	
			Grand Hotel, gnr 1/68, tidligere hotell og kafe, og butikklokale. Regulert til hensynssone bevaring	
			"Svensenhuset" - gnr. 1, 70. Bygget ca. 1914. som bolighus i to etasjer. Brukes til fritidsaktiviteter og dagtilbud fra Time kommune. Regulert til hensynssone bevaring.	

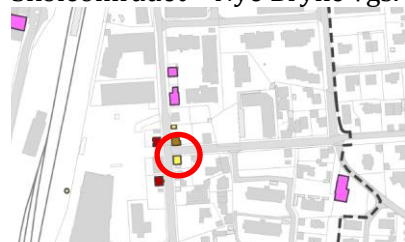
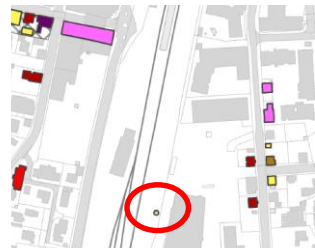
			Spønehus og sveisehall, gnr 1/139, Herigstadvegen 10, Bryne Bygd ca 1930 og 1950 av Br. Hetland. Tilbygg på toppen. Regulert til hensynssone bevaring	
15	Skoleområdet – Nye Bryne vgs.			
			Steinborg - bolighus i krysset Hetlandsgata/Rektor Sælends veg - gnr. 1/209. Bygget i 1918 av Olav Lindland. Høyt prioriterte kulturminner, Kommunalt prioritert liste	
			Soltun - bolighus i Hetlandsgata - gnr. 2/39. Bygget i 1918 av Martin Oma. Høyt prioriterte kulturminner, Kommunalt prioritert liste	
			Bolighus og uthus i tre, Herikstadvegen- gnr. 1/137. Sveitserstil. Andre prioriterte bygningar og anlegg i Kulturminneplanen. SefrakB	

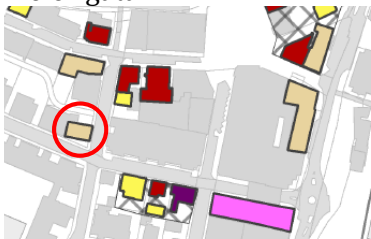
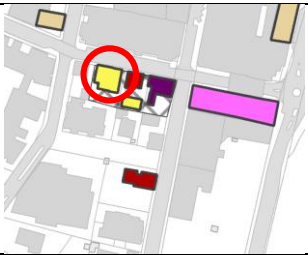
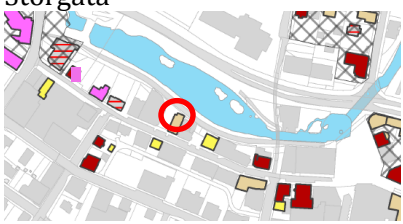
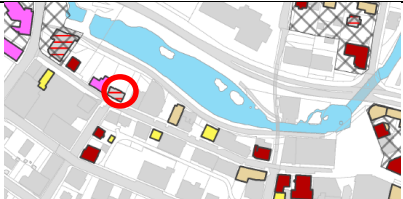
16	Trafo			Trafobygget. gnr. 2/89, i Rektor Sælands veg. Funksjonalisme. Denne bygningen hadde navnet Bryne sekundærstasjon og var den første innføringsstasjonen i Bryne. Stasjonen ble bygget i 1938/39 og satt i drift 19.02.39. Stasjonen var i ordinær drift til etter 2. verdenskrig, (1949) da Tu transformatorstasjon ble bygget. Da kalbelnettet i Bryne var ferdig overkoplet til 10000 Volt ble Bryne sekundærstasjon avviklet. Regulert til hensynssone bevaring	
17				Bolighus, gnr. 2/41, obj. Bygd i 1917-18 i klassisisme. Senere påbygd veranda på baksiden av huset bryter med opprinnelig stil, elles stor grad av autenticitet. Fin representant for datidens "finare" byarkitektur. Tegnet av arkitekt Helland. Høyt prioriterte kulturminner SEFRAK A	
18				Bolighus, gnr. 2/43. Bygget i 1919 i jugend/seinbarokk. Stor grad av autenticitet. Tidstypisk "finere" byarkitektur. Tegnet av arkitekt Helland. Høyt prioriterte kulturminner SEFRAK A	
19				Heimly, Lendehuset. gnr. 2/23. Bygget i 1917 av stasjons- og postmeister Jens Lende. Staselig hus som nå er utvendig restaurert. Høyt prioriterte kulturminner Kommunalt prioritert liste	

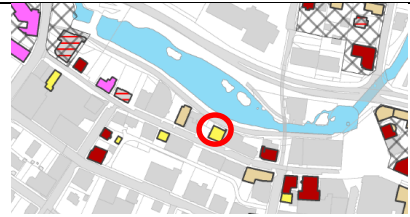
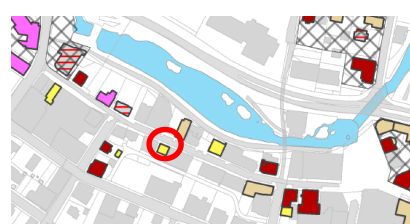
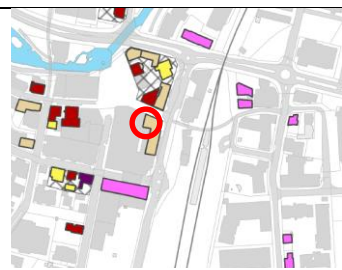
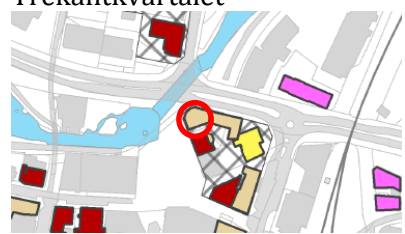
Andre bygg og anlegg som ikke er oppført i Kulturminneplanen, men som bør vurderes bevart, og hensynstas i kvartalsutforming.

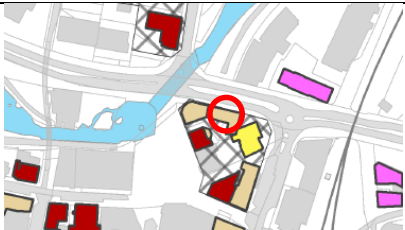
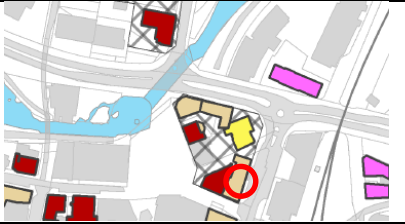
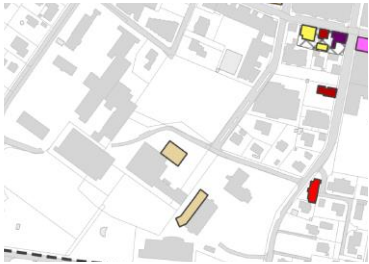

Tabell 2: Andre bygg og anlegg som **ikke** er oppført i Kulturminneplanen, men som ut i fra en faglig vurdering bør vurderes bevart, og hensynstas i kvartalsutforming. Disse objektene er omtalt og oppført på registreringskart for bevaring og videreutvikling. Noen bygg er oppført på liste «Tilvekstobjekt etter 2008» i etterkant av arbeidet med Kulturminneplanen.

1	Skoleområdet – Nye Bryne vgs. 		Bolighus i tre, gnr. 2/49. Skal vurderes ved regulering som del av miljø Sefrak C	
2	Vanntank NSB 		Vanntank ved Bryne stasjon, mellom jernbanesporet og ny park utenfor biblioteket. Vanntårn fra før 1957. Denne sto ferdig like før de sluttet med damplokomotiv. Jernbanen ble elektrifisert omtrent samtidig. Det forrige vanntårnet sto vis a vis Grand Hotell. Bevaring bør vurderes.	

3	Meierigata 		Gnr. 1/114. Foto- og rammeverksted. Bygget på 1950 tallet. Bør vurderes bevart.	
			Sollyset – Druidenes hus. Tidligere Frelsesarmeen - gnr. 1/131. Byggeår ukjent. Det eldste gjenværende forsamlingslokalet i sentrum. Var også bolig. Sto tidligere oppført på kommunalt prioritert liste, men ble tatt ut. Del av bevaringsverdig miljø.	
4	Storgata 		« Aftenbladbygget ». Gnr. 1/654. Oppført i tegl. Stavanger holdt tidligere til her. Kontorlokalet står i dag tomt. Bygget vant Byggeskikkprisen i 1995.	
			« Mallonhuset », Forretnings og bolighus, sveitserstil. Gnr. 1/39 Det er åpnet for å flytte/rive huset i plan 427.00 Sefrak C	

			Forretnings og bolighus i tre. Gnr. 1/130, Storgata 19. Sefrak C	
			Storgata 30. Gnr. 1/166. Forretning og bolighus i tre. Jugend. Sefrak C registrert. Skal vurderes som del av miljø.	
			«Blomstergården» Gnr. 1/92 og 1/468, er lagt inn på registreringskart som bør vurderes bevart i gjeldene kommunedelplan for sentrum. Dette videreføres på oppdatert registreringskart, som en vær varsom plakat i plan og byggesaker. Bevaring bør vurderes.	
5	Trekantkvartalet 		Bjørnsenhuset Gnr. 1/199 Tidligere møbelbutikk. Bevaring bør vurderes. Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.	

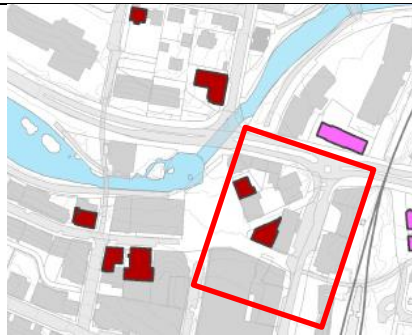
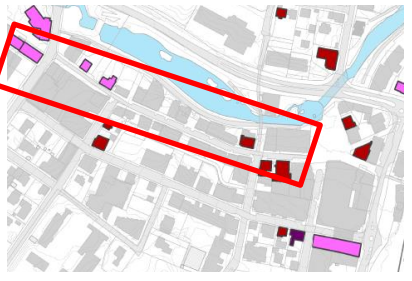
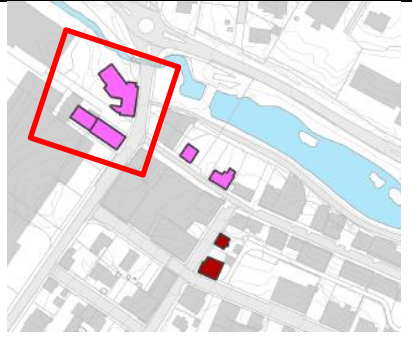
			Torget 1, gnr. 1/273 og 274. Tidligere pølsemakeri. Bevaring bør vurderes. Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.	
			Haaland, gnr. 1/92. Jernbanegata 5. Modernistisk bygget i 1963/65. Utgjør en del av trekantkvartalet. Bevaring bør vurderes. Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.	
6	Skoleområdet 		Bryne skule. 1923, Hognestadvegen. Rogaland Landsgymnas ble etablert i september 1924 i folkeskolebygget som Time kommune bygget i perioden 1922-23. Foreslås gitt vern hensynsone bevaring	
7	Kirken 		Bryne kirke, Bygget i 1979, tegnet av Peer Stokholm. Oppført i murstein, tegnet av Peer Stokholm. Altertavlen er av Per Odd Aarrestad, som også har også stått bak et prosjekt med å lage glasskunsten til kirken.	

8	Solhøgdkvartalet		Bolig, Torggata 8, gnr/bnr 1/337. Funksjonalistisk i tre med liggende kledning. ses i sammenheng med bygningmiljøet på Solhøgda. Bør vurderes bevart. Inngår i område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.	
---	------------------	--	---	--

Tabell 3 – Bevaringsverdige kulturmiljø

Flere av bygningene nevnt i tabell 1 og tabell 2 inngår i miljøer som bør vurderes som bevaringsverdig bygningsmiljø. Det er ofte bygningsmiljøene som kan brukes aktivt som ressurser i byutvikling. Desto flere bevaringsverdige bygninger er bevart innenfor et avgrenset område desto viktigere vurderes bygningsmiljøet for samspillet mellom disse og ny bebyggelse.

Solhøgda		Solhøgda I østre del av delområdet på Solhøgda er den første villabebyggelsen på Bryne bevart. Villabebyggelsen fremstår som et helhetlig og samlet kulturmiljø, med frodige hager og større verdifulle trær. Det er stor miljø- og opplevelsesverdi, samt en historisk og arkitektonisk verdi. Kvartalet er delvis preget av forfall, men kan rehabiliteres. Området gir en kvalitet til Serigstadkvartalet, og en særegenhet til byen. Solhøgdas villakvartal vurderes som et bevaringsverdig kulturmiljø.	
----------	---	---	--

Torget og trekantkvartalet			
		Trekantkvartalet Tidligere var trekant kvartalet et knutepunkt for foredling og salg av mat. Eksempelvis holdt slakter, baker, egghandler, godteributikk og dagligvare til her. Byggene danner den opprinnelige trekantformede kvartalstrukturen. Tidligere var det blant annet slakthusbygg i midten, men i dag er dette et åpent rom som har potensiale til å opparbeides og tilrettelegges for opphold.	
		Storgata Store deler av Storgata har beholdt det opprinnelige gateløpet, og oppleves som en bygate med småhusbebyggelse i en mosaikk fra ulike perioder. Bebyggelsen varierer i materialbruk, farge, høyder og volum, men det dannes et helhetlig miljø med kvartalbebyggelse og 2- 3 etasjers byggehøyde. Det er noen få trehus bevart, men innføringen av murtvang for bygninger i sentrum og for større bygg i 1953 har bidratt til at den bebyggelsen etter denne perioden er oppført i mur, tegl og betong.	
Kaizersplassen			
		Det var flere kvernhus langs Mølledammen på Bryne. Kornmottaket og Bryne mølle danner i dag et lite miljø knyttet opp til industri og landbrukshistorien. Området er et godt eksempel på vern gjennom ny bruk Område vurdert som bevaringsverdig kulturmiljø.	

Skoleområdet			
		Bebyggelsen i delområdet er primært fra perioden 1924- 1975, med unntak av utvidelse på Bryne ungdomsskole. Skoleområdet er en viktig del av Bryne sin skolehistorie, og lands-gymnaset har fostret flere stortings-politikere. Området omfatter i dag barne- og ungdomsskole, språkstasjon, Bryne videregående skole, samt parken Geidahodne. Skoleområdet med park er et svært viktig bidrag til uteopphold og lek for barn og unge i sentrum.	

4. Anbefalinger

1. Det bør tas hensyn til byen sin historie i videreutviklingen av sentrum – Bevaringsverdige bygninger/-miljøer bør ses på som en ressurs, bl.a i reiselivssammenheng
2. Det anbefales at regulering av områder som i gjeldende sentrumsplan 2007-2015 er vist med hensynssone «Område som skal reguleres etter PBL» blir høyt prioritert
3. Det anbefales at vurderingen av i hvilken grad bygningene og anlegg bør vektlegges i videreutvikling av kvartaltypologi følges opp i valg av kvartaltypologi
4. Det anbefales å innføre en støtteordning for vedlikehold/restaurering av bevaringsverdige bygninger/anlegg